

Governance model based on the characteristics of the revolutionary system theory

Hadi Tajik^{*}, Mohammad Javad Akhavan^{}**

Seyed AmirAli Naghed^{*}**

Abstract

Based on the perspectives of Imam Khomeini and particularly the Supreme Leader of the Islamic Revolution, Ayatollah Khamenei, the foundational theory shaping the essence of governance in the Islamic Republic of Iran is the "Revolutionary System Theory". This theory, which defines the characteristics, Dos and don'ts, indicators and necessities of proper governance in revolutionary Iran, is abundantly found in Imam Khomeini's discourse and is prominently articulated by the Supreme Leader of the Islamic Revolution, Ayatollah Khamenei, especially in recent decades.

Keywords: Revolutionary System Theory, Supreme Leader of the Islamic Revolution, Imam Khomeini, Ayatollah Khamenei, New Islamic civilization, Declaration of the second step of the Islamic revolution, Islamic Republic of Iran.

Introduction

In this research, the primary question and issue involve determining the indicators of the governance model based on the Revolutionary System Theory.

Specifically, the method considered in this research is a semantic analysis method and seeks the interpretation and meaning of the "revolutionary system" in the perceptual and cognitive domain of the Islamic Republic of Iran. Also, due to the

^{*} PhD in Political Science, Imam Hussein (AS) Comprehensive University, htajik@ihu.ac.ir

^{**} PhD in Political Science and University Lecturer, moja1392@gmail.com

^{***} Researcher and graduate of Master's degree in Social Communication Sciences from Soure University
(Corresponding Author), naghedi1365@gmail.com

Date received: 22/12/2023, Date of acceptance: 25/10/2024

inability of existing research to explain the problem correctly or comprehensively, it seems that the "grounded data theory" method can significantly overcome the shortcomings of this section.

Materials & Methods

In fact, in the first step, the grounded theory method will be used to theorize and present the model. This theory, which is an inductive and exploratory research method, gives the researcher the opportunity to develop a specific theory for the research subject instead of using existing theories and common frameworks. From this perspective, there will be no need to use a non-comprehensive and non-obstructive method.

The research method of the present study in the first part, which seeks to present an explanatory theory for the "revolutionary system", is qualitatively based on the data-based method and a systematic approach that is based on the guidelines proposed by Corbin and Strauss. In the grounded method, theorizing is based on the main concepts derived from the data collected in the study (Corbin & Strauss, 2008).

In this study, the systematic approach attributed to Strauss and Corbin was used. This approach is based on three main steps: Open Coding, Axial Coding, and Selective Coding. Also, in the coding method used in this study, the sections or categories in question will be embedded based on the epistemological system based on the "Velayate Faghih" theory.

Also, using the documentary research method, the initial indicators of the revolutionary system in various governance domains have been developed. Furthermore, through in-depth interviews with a selection of governance and academic elites, two categories, namely "Model and Implementation Strategy of the Revolutionary System" and "Performance Indicators of the Revolutionary System," have been proposed as solutions and indicators aligning with the governance model based on the Revolutionary System.

Discussion & Result

In this study, it should be noted, finally and as a conclusion, that based on the formed and proposed model, the preliminary steps for achieving the goals of the revolutionary system are proposed. In this regard, at the beginning of the study, the indicators of the revolutionary system were enumerated, categorized and expressed

91 Abstract

in different areas. Among these indicators, many of them have been well achieved, but measuring the extent of this issue was not within the scope of this study.

Conclusion

However, there are also some challenges to achieving all the intended goals of the revolutionary system, which have been addressed in another part of this study. For example, the challenge of lack of support from elites and middle managers is one of the challenges that was obtained through interviews and research. The challenge of not combining the bureaucratic mechanism and achieving the goals of the revolutionary system is another challenge for which suggestions have been presented during the study. The challenge of not combining and distinguishing between the overthrow of the ruling system in the country or partial and methodological reforms is another challenge that we see its consequences during many of the current political developments in the country. The consequences of this are that even the elites of society cannot distinguish between solving problems and dilemmas in a systematic way and subversive actions, and sometimes lead to the downfall of these elites. It is natural that this challenge, one of the consequences of which is the decline of the elites and social disintegration, is also one of the important challenges to the realization of the revolutionary system.

Bibliography

- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (3rd Ed), Thousand Oaks, CA. San Jose State University, USA: Sage.
- Danaei Fard, H., & Momeni, N. (2008). Theory of effective leadership from the perspective of Imam Ali (AS) Eslami Revolution Quarterly, Year 4, No. 112. .[in Persian]
- Danaei Fard, H., & Others. (2013). Qualitative Research Methodology in Management: A Comprehensive Approach;. Saffar Publications. .[in Persian]
- Moghadam, A., Kamalian, A., & colleagues. (Winter 2016). Explanation and Design of Entrepreneurial Human Resources Management Model: A Data-Based Approach. Scientific-Research Journal of Management Improvement, Year 10, Issue 4, 133. .[in Persian]
- Revolutionary system theory .(2021) , Abdul Hossein Khosrow Panah Dezfuli, Hesameddin Momeni Shahraki, Tehran , Publisher:Imam Hossein University .[in Persian]
- Stern, P. (1994). Grounded theory methodology: Its uses and processes In Glaser, B. (Ed.) More grounded theory methodology. Sociology Press, 116-126.
- Wolcott, H. (1994). Transforming qualitative data: Description, analysis and Interpretation. London: Sage.

الگوی حکمرانی مبتنی بر شاخصه‌های نظریه نظام انقلابی

هادی تاجیک*

محمد جواد اخوان**، سید امیرعلی ناقدی***

چکیده

نظریه‌ای که مبنای کلان و تعیین ماهیت حکمرانی در جمهوری اسلامی را شکل می‌دهد، "نظریه نظام انقلابی" می‌باشد. نظریه‌ای که ویژگی‌ها، بایدها و نبایدها، شاخصه‌ها و ملزومات حکمرانی صحیح در کشور انقلابی ایران را تعیین می‌کند و مضمون آن در گفتمان امام خمینی به وفور پیدا شده و عین عبارت آن نیز در کلام رهبر انقلاب اسلامی، آیت الله خامنه‌ای بخصوص در دهه‌ی اخیر به چشم می‌خورد. از آنجائیکه این نظریه بر مبنای انقلاب اسلامی است، چالش اصلی در این حوزه، ورود ادبیات غربی در حوزه نظام سازی است که آسیب غیربومی بودن ساختارهای کلان کشور را در ابتدای امر بنیادین نظریه سازی هویدا می‌سازد. این امر می‌تواند چالش‌های اصلی کاربردی آینده را مشخص نماید و به معنای دیگر زمینه‌های رشد و ضعف کارکردی انقلاب را در نقشه‌ای مفهومی به تصویر بکشد.

در این مقاله بنا داریم با تبیین ابتدایی ابعاد این نظریه با نگاه به حکمرانی، برگرفته از بیانات امامین انقلاب اسلامی، شاخصه‌ی سنجش را احصا کرده باشیم. در ادامه نیز اشاره‌ای به جنبه‌های حکمرانی بر اساس این نظریه خواهیم کرد. این پژوهش می‌تواند مبنای پژوهش‌های دیگری در راستای تبیین دقیق‌تر و کاربردی‌تر ابعاد عملی این حکمرانی نیز باشد.

* دکتری علوم سیاسی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، htajik@ihu.ac.ir

** دکتری علوم سیاسی و مدرس دانشگاه، moja1392@gmail.com

*** پژوهشگر و فارغ التحصیل کارشناسی ارشد، علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه سوره (نویسنده مسئول)، naghedi1365@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۰۱، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۰۴

کلیدواژه‌ها: رهبر معظم انقلاب اسلامی، امام خمینی، تمدن نوین اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی ایران.

۱. مقدمه

نظام انقلابی، مفهومی است که در سلسله بیانات و دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، پیرامون الگوی مطلوب حکمرانی در نظام مقدس جمهوری اسلامی بیان شده است.

این نظریه طبق فرمایشات امامین انقلاب، "نظریه نظام انقلابی" است. نظام سازی بر اساس اسلوب و روش متقن نیازمند بررسی‌های بنیادینی است که میان تئوری و عمل را پیوند زده و زمینه بروز و ظهور روندی متقن را بوجود آورد. لذا فرآیند نظام سازی بر اساس نظریه راهبردی از جمله همین مسائل است. چالش اصلی در این حوزه، ورود ادبیات غربی در حوزه نظام سازی است که آسیب غیربومی بودن ساختارهای کلان کشور را در ابتدای امر بنیادین نظریه سازی هویدا می‌سازد. این امر می‌تواند چالش‌های اصلی کاربردی آینده را مشخص نماید و به معنای دیگر زمینه‌های رشد و ضعف کارکردی انقلاب را در نقشه‌ای مفهومی به تصویر بکشد.

می‌توان به منافع و مزایای پرداختن علمی به نظریه نظام انقلابی از جنبه‌های متعدد نگاه کرد. بدیهی است که در این میان و در ابتدای امر، باید این نظریه و در اثنای پروژه‌های چون پژوهش حاضر، بصورت دقیق معناشناسی کرد. برخی کاربردهای بسیار مهم و ضروری پرداختن به این مفهوم که در متن پژوهش بیشتر مورد بررسی قرار گرفتند را نیز در اینجا ذکر می‌کنیم.

تولید نقشه راه اجرایی و عملیاتی کشور تا رسیدن به قله تمدن نوین اسلامی از کاربردهای بسیار مهم نظریه نظام انقلابی است. در حقیقت، چالش اجرایی شدن آرمان‌ها همواره گریبانگیر بشری با هر اراده و ادراکی بوده است. این مسئله می‌تواند در ساختار نظری و عملی نظام انقلابی مرتفع گردیده و زمینه‌های رشد حیطه نظر و عمل را به صورت متعادل به تصویر بکشد. لذا چالش اصلی در اجرای راهبردهای عملیاتی که همواره پیوند عرصه اندیشه و کاربرد است، می‌تواند در قالب یک کلان نظریه برطرف شود و در عرصه عملی در بوته آزمون قرار بگیرد.

از نگاه دکترین مهدویت، نظریه نظام انقلابی به دلیل خصلت فراتاریخی انقلاب اسلامی، زمینه‌های بنیان ساز برای ظهور حضرت حجت (عج) را دور از ذهن ندانسته و اکنون ایران اسلامی را دایره آرمانشهر ظهور منجی موعود (عج) متصور می‌شود. لذا این نظریه با تطبیق با خصلت فراتاریخی انقلاب اسلامی می‌تواند زمینه ساز رشد ارزش‌ها و عقاید اصلی اسلامی در عرصه پیچیده شدن اذهان و عملکردهای اجتماعی باشد.

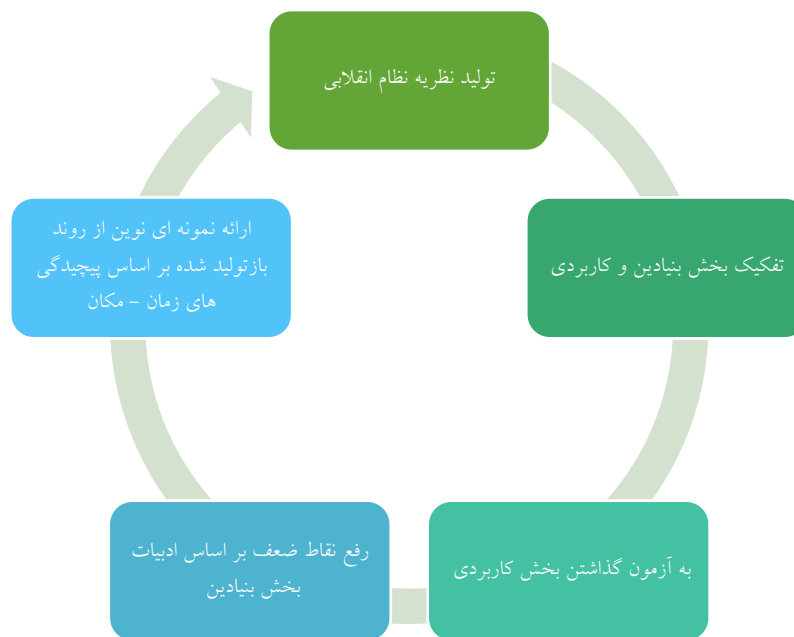
از سوی دیگر نظریه نظام انقلابی زمینه ساز بوجود آمدن دو عرصه بسیار مهم در روند تولید تمدن اسلامی یعنی، دولت دینی و جامعه دینی خواهد بود. به هر میزان که قرینه تعادل در این نظریه رعایت شود، به مقدار تولید ادبیات برای تشکیل نظام انقلابی و دولت دینی، جامعه دینی نیز شکل خواهد گرفت. در متن پژوهش حاضر بطور مفصل و در معنا شناسی آن با سایر ارکان مفهومی نظام مقدس اسلامی، به نسبت به این مفهوم و مراحل پنجگانه تمدن نوین اسلامی پرداخته شده است.

گاهی مفهوم نظام و انقلاب را به معنای دو امر متناقض تلقی می‌نمایند. این مسئله در ادبیات سیاسی غربی بسیار مشاهده می‌شود. در صورتی که منظور از دو امر "نظام" و "انقلابی" در ادبیات سیاسی بومی ایران، صرفاً تلفیق ساختار و آرمان است و بدیهی است که محتوا و ظرف در صورتی که به درستی تدوین شوند می‌توانند در قالبی منطقی بروز و ظهور یابند.

اکنون که چند سالی است که مفهوم گام دوم انقلاب از سوی امام خامنه‌ای (مدظله العالی) بیان شده است، چالش‌های نوینی نیز برای ورود به عرصه جدید متصور است. این چالش‌های باید در چارچوب و روشی نظام مند خود را به تصویر بکشد تا بتوان بر رویکردهای بدیع بحران‌های زیربنایی غلبه نمود. لذا توجه به نظریه‌ای که بتواند این مسائل را در عمق راهبردی اندیشه‌ای بومی برده و راه حل مورد نظر را در اختیار افراد دخیل در حکمرانی قرار دهد، بسیار مهم و حیاتی به نظر می‌رسد.

بازتولید نظام سیاسی و رشد آن از دیگر ویژگی‌هایی است که از سوی نظریه نظام انقلابی مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و بر اساس آن نظریه و حیطه عملی آن مورد اصلاح و تکمیل واقع می‌شود. در حقیقت، نظریه نظام انقلابی، شاکله و ساختار اندیشه‌ای هوشمند است که بر اساس آن مدار بازتولید مفاهیم و رفع آسیب‌ها به شکلی سیستمی در حال رفع و عیب‌یابی است و این انعطاف می‌تواند عمق آسیب‌های دولت و جامعه دینی را هدف قرار داده و زمینه رشد و ارتقا نظام اسلامی تا رسیدن به مرحله تمدن سازی را فراهم

نماید. سؤال اصلی مقاله عبارت است از مدلول، مرجع و غایت نظریه نظام انقلابی چیست و چگونه ادراک می‌شود؟ و فرضیه تحقیق عبارت است از پژوهش اکتشافی بوده و مطابق آنچه در روش پژوهش خواهد آمد به دنبال کشف نظریه نظام انقلابی در جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی می‌باشد.

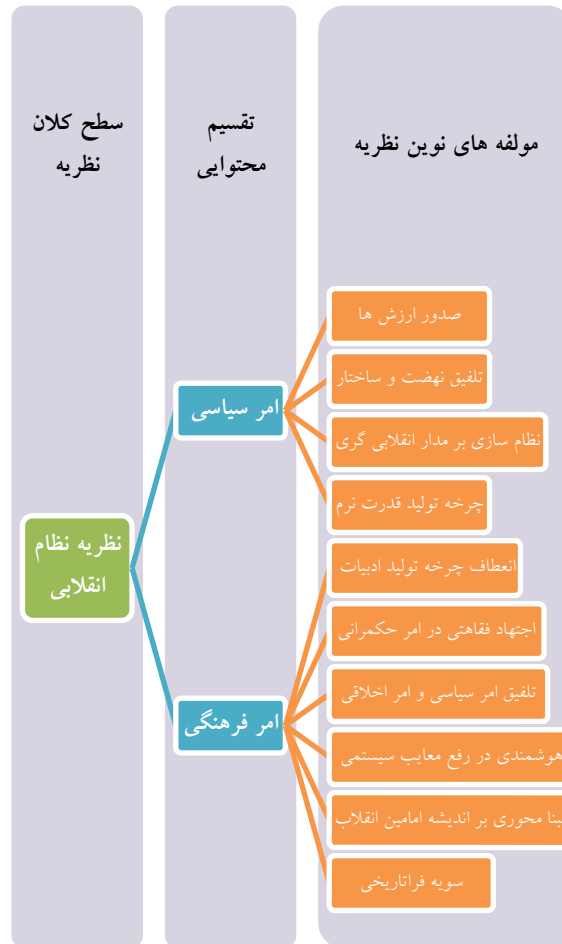

رسم توضیحی ۱. چرخه تولید و باز تولید نظریه نظام انقلابی بر اساس مقتضیات زمان - مکان

جوشش انقلابی در کنار با اراده و منعطف بودن نظریه نظام انقلابی، آن را امری ارگانیک و در حال رشد نشان می‌دهد که بر اساس ادبیات مستقل و بومی انقلاب اسلامی قابلیت اجتهاد و بازیابی مفاهیم اصیل خود را در بستر زمان و مکان مشخص دارد. این مسئله در حوزه بنیان‌های دینی نظریه نظام انقلابی قابل بحث و بررسی است. در وضعیتی که فقه پویا و اجتهاد شیعه به ساخت و پرداخت یک نظریه می‌پردازد، زمینه‌های رشد و نمو آن به صورت سیستمی زنده و قابل بازیابی و بازتولید قدرت نرم مورد توجه قرار می‌گیرد. با عنایت به اینکه نظریه نظام انقلابی بر این اساس شکل می‌گیرد، لذا با ساختار اندیشگی روبرو خواهیم بود که در موقعیت عرضه مفاهیم جدید متزلزل نشده و قابلیت اجتهاد عقلایی دارد.

توجه به رویکردهای نظم ساز و ساختار آفرین از دیگر ابعادی است که از سوی نظریه نظام انقلابی پیگیری می‌شود، لذا زیربناسازی برای تدوین قوانین و همچنین برداشت از نظریه نظام انقلابی برای ایجاد راهبردهای متوازن بومی از جمله مسائلی است که باید به آن توجه داشت و آن را به عنوان مؤلفه‌های بدیع این نظریه عنوان نمود. زمینه‌های رشد و بقا انقلاب اسلامی در این ادبیات نهفته است و همین امر باعث بوجود آمدن بسترهایی می‌شود که الگوسازی از نظام و اندیشه سیاسی دینی را در قالب نظریه نظام انقلابی برای دیگر ملت‌ها فراهم می‌سازد.

در مقدمه‌ای که ذکر گردید؛ روندی مورد توجه قرار گرفت که طی آن انقلاب اسلامی ایران به رهبری امامین انقلاب، توانسته‌اند فرصتی استثنائی را برای رشد و نمو وضعیتی که به آرمانشهر منتهی می‌شود، تولید نمایند. این بستر که به صورت بالقوه هم بر مبنای ارزش‌ها و همچنین بر مبنای کاربردهای عملی ادبیات بومی انقلاب اسلامی بنا شده است، نیازمند ساختار و اسلوب نظری مستحکمی است که بر اساس آن، چالش‌های آینده گام دوم انقلاب مرتفع و سیستم پیچیده اندیشگی و کاربردی بر اساس آن شکل بگیرد. نظریه نظام انقلابی بر همین مبنا استوار است و وضعیت آینده کشور این نوید را می‌دهد که علی‌رغم همه سختی‌ها، چالش اصلی فقدان روشمند بودن مقابله با نقاط ضعف و تعمیق عمق راهبردی نظام، می‌تواند بر اساس این نظریه همه جانبه نگر مرتفع شود.

شکل ۲. مؤلفه‌های نوین و بدیع نظریه نظام انقلابی بر مبنای تقسیم سیاسی - فرهنگی

۲. روش تحقیق در تبیین علمی نظریه «نظام انقلابی»

۱.۲ روش کیفی داده‌بنیاد با استفاده از ابزار مصاحبه با نخبگان

یکی از مهمترین مفاهیم عرضه شده از سوی رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، ترکیب معنایی «نظام انقلابی» است که واسطه اتصال میان جمهوری اسلامی با تمدن بزرگ اسلامی و عصر ظهور امام زمان (عج) می‌باشد. با این حال طرح این مسئله در پایان ۴۰ سالگی انقلاب اسلامی از سوی یکی از دو شخصیت برتر انقلاب نشان می‌دهد که این مفهوم

دارای پیچیدگی زاید الوصفی است که احتمالاً در ادبیات منظوم فعلی وجود ندارد و باید به آن پرداخته شود.

مسئله مهم دیگر ناظر به حوزه عمل است و به خصوص بخش‌هایی که در طول دهه‌های گذشته کارآمدی متناسب با تراز انقلاب اسلامی را نداشته‌اند. البته روند تحولات ساختاری - کارگزاری نشان داده است که جمهوری اسلامی معمولاً آسیب‌ها و جراحات را از ناحیه «ایده‌ها» دریافت می‌کند و عدم کارآیی بخشی معروض همین تغییرات حوزه نظری و اندیشه‌ای است. در واقع این «جریان تحریف» است که توانسته است تولید «ناکارآمدی» نماید و تا منافذ و ترک‌های نظری و فکری جبران و ترمیم نشود، بهبود کارآمدی و کارآیی نظام نیز دور از ذهن خواهد بود.

بر این اساس مسئله ماهیت ادراکی - شناختی داشته و بیش و پیش از آنکه در سطوح تاکتیکی و تکنیکی قابل طرح باشد، باید «سازه معرفتی» روشن و قابل اجرایی از آن ارائه گردد. از این منظر پرداختن به «ماهیت نظام انقلابی» از مهمترین مسائل ابتدای گام دوم انقلاب می‌باشد.

از سوی دیگر نظام معنایی انقلاب به دلایلی چون تلفیق نظریات مختلف با مبانی فلسفی غیرمرتبط، دچار آسیب‌های جدی شده است. بطور مثال، ورود ایده‌های سوسیالیستی در حوزه اقتصاد در برخی دولت‌های ابتدای انقلاب و تغییر پارادایمی آن به حوزه‌های لیبرالی، همگی ناشی از فقدان نظام اندیشگی است که در حوزه نظریه نظام انقلابی وجود دارد. در واقع، عدم تحقق برخی روندهای چشم اندازهای موجود کشور، ناشی از عدم تبیین نسبت برنامه‌های موجود و نظریه‌ای است که تناسب آن را با اهداف کلان انقلاب اسلامی نشان دهد.

از این رو پرداختن به مفهوم نظام انقلابی بخصوص در گام دوم انقلاب اسلامی، بسیار ضروری است. باید توجه داشت که ابتدای پرداختن به این روند به معنای ورود به تقابل معنایی با اندیشه‌های اختلاطی است که نظام انقلابی را با خمیرمایه‌های سوسیالیستی یا لیبرالیستی تلفیق نموده‌اند و نسخه‌های جعلی از آنچه هست را بوجود آورده‌اند.

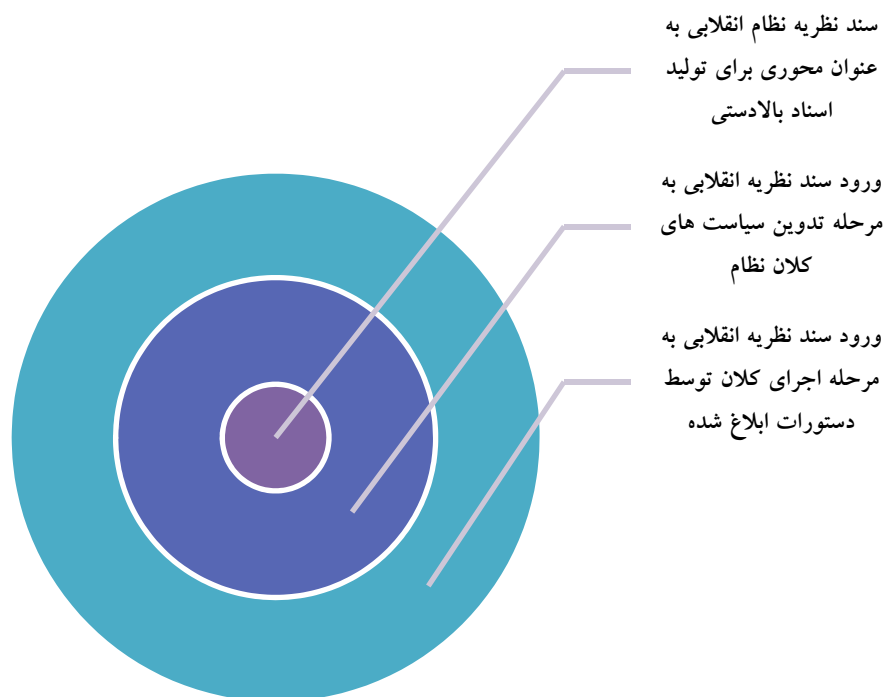
۲.۲ ضرورت پژوهش و انتخاب روش

در دهه اخیر و پس از تغییر برخی راهبردهای جمهوری اسلامی به خصوص در عرصه سیاست خارجی و اقتصاد بیش از گذشته مبرهن شد که نظام اسلامی در بخش‌های قابل

توجهی سیاست «واکنشی» دارد و گاهی بدون وجود هیچ طراحی از پیشی به فرآیند حل مسئله وارد می‌شود. این امر حتی در موضوعات مهمی نظیر «مواجهه با غرب»، «مسائل مهم امنیت ملی»، «سیاست‌های اقتصادی» و... نمود خاصی دارد و کشور را از این جهت آسیب پذیر نموده است. آسیب پذیری‌ها در این حوزه عمدتاً به دلیل فقدان سند راهبردی و اندیشه‌ای قابل قبولی است که مبنایی برای اسناد پایین دست و عملیاتی باشد. به طور مشخص می‌توان اذعان کرد که به جز قانون اساسی هیچ سند مجمع علیه دیگری در این موارد وجود ندارد و حتی اسناد مقدسی نظیر «بیانات امام (ره)» و... معمولاً مورد اختلاف نظر و یا حتی سوء برداشت برخی جناح‌های سیاسی قرار می‌گیرد؛ امری که بالاتر از نظرات امام خمینی (ره) در باره سیره سیاسی رسول خدا (ص) و امام حسن (ع) نیز در سال‌های اخیر رخ داده است.

ضرورت وجود طرحی کلی با ایده‌ها و راهبردهای مشخص در خصوص سازه اصلی «نظام انقلابی» می‌تواند بخش‌های بلا تکلیف یا احیاناً دارای انحرافات موقتی در درون جمهوری اسلامی را اصلاح و یا کارآمد نماید. در باب اهمیت این پژوهش می‌توان اینطور عنوان نمود که در صورت تزریق ادبیات لازم در این پژوهش، و دستیابی به مدلی شفاف و مشخص؛ این پژوهش ظرفیت تبدیل شدن به سندی بالادستی را داشته و تا ابلاغ توسط امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به عنوان سند بالادستی نظام قابلیت پیشرفت دارد. در واقع، ورود به بحث نظام سازی از کلان‌ترین ابعادی است که می‌توان در این حوزه تصور نمود که در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود و تکلیف آینده کشور را در سال‌ها و دهه‌های پیش رو تعیین و تبیین می‌نماید.

شفاف بودن، صریح بودن و ابتناء بر اصول امامین انقلاب از شاخصه‌های اصلی این پژوهش است که ساختاری نظری – کاربردی را بصورت توانمند به مخاطبین خود ارائه می‌دهد و در مجموع ساختار نظری همه جانبه را به مخاطب خود تقدیم می‌نماید. با توجه به ضرورت فوق، اینطور می‌توان تبیین نمود که ادبیات این پژوهش در سطحی نگاشته خواهد شد که عالی‌ترین سطح نظام بتواند بر مبنای آن سیاست‌های کلان و راهبردی را به دیگر ارکان ابلاغ نموده و در واقع سندی جامع الاطراف و ماندگار در اختیار داشته باشد. زیرا، خلاء وجود این دست اسناد نظری شفاف کاربردی اکنون بیش از هر زمانی محسوس و آشکار است.

رسم توضیحی ۲. مراحل کنشگری سند نظریه نظام انقلابی از عمق راهبردی تا مرحله اجرایی

۳.۲ روش و فنون اجرایی تحقیق

به نظر می‌رسد که بحث از «نظام انقلابی» در جمهوری اسلامی هرچند که باید دارای نسبتی مشخص با سایر نظامات سیاسی موجود در علم سیاست باشد؛ اما دارای خاستگاهی اسلامی است که به طور ویژه از آبخور معرفتی و ادراکی امام خمینی (ره) و آیت الله خامنه‌ای سیراب می‌شود. از این منظر به جهت چارچوب موضوعی پژوهش، تلاش می‌شود تا از رهیافت و روشی استفاده شود که هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و انسان‌شناسی جمهوری اسلامی در آن قابل تبیین بوده و با مبدع امر «نظام انقلابی» در جمهوری اسلامی یعنی امام خمینی (ره) همخوانی و تطبیق داشته باشد.

از این منظر ممکن است رهیافت‌های طبیعی، تفسیری، پساساخت‌گرایی یا انتقادی – هنجاری و حتی گفتمان کافی یا منطبق به درک حوزه‌های ادراکی و شناختی «نظام انقلابی»

در جمهوری اسلامی نباشد و یا دارای تعارضات هستی شناختی و معرفت شناسی جدی باشند. در واقع یکی از ویژگی‌های ممتاز این پژوهش آن خواهد بود که تلاش می‌کند در ضمن بحث اصلی خود حول موضوع، از ترکیب روش تفسیری «داده بنیاد» در کنار چارچوب نظری «منطق و حکمت اسلامی» یا روش جدیدی در فهم مسائل حوزه «ایده و ساختار» جمهوری اسلامی استفاده کند که پیش از این کمتر مورد استفاده قرار گرفته است. در واقع «درک چیستی امر سیاسی»، «چگونگی مواجهه با امر سیاسی» و منطق «تجزیه و تحلیل داده‌ها» در این رساله باید منطبق بر حوزه ادراکی دو ولی فقیه در جمهوری اسلامی و بخصوص مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای باشد؛ زیرا این پژوهش معتقد است امر «نظام انقلابی» در جمهوری اسلامی کاملاً برساخته محور ولایت فقیه بوده و هست.

باید به این نکته توجه داشت که ساختاری که از آن نظریه نظام انقلابی تولید می‌شود، بر محور روش‌های متداول از آسیب‌های اختلاط و ترکیب نظام‌های معرفتی مبرا خواهد بود. در واقع، در پژوهش‌های انجام شده پیشین، تأثیر روش پژوهش بر محتوا محسوس است. بطور مثال، در حوزه تحلیل گفتمانی، برخی تأثیرگذاری‌های پست مدرنیستی در متون تولیدی مشهود است اما در این پژوهش در عین استفاده از روشی مشخص و علمی، سعی بر آن است که از میزان تأثیرپذیری ساختاری به شدت کاسته شود.

رسم توضیحی ۳. روند سه گانه استخراج تا تدوین سند نهایی

۳. روش تحقیق

به صورت مشخص روش مدّ نظر این پژوهش از روش‌های معناکاو بوده و در جستجوی تأویل و معنای «نظام انقلابی» در حوزه ادراکی و شناختی جمهوری اسلامی است. همچنین

به دلیل ناتوانی پژوهش‌های موجود از تبیین صحیح یا همه جانبه مسئله، به نظر می‌رسد که روش «نظریه داده بنیاد» بتواند تا حد قابل توجهی نقایص این بخش را برطرف نماید.

در واقع در گام نخست به منظور نظریه پردازی و ارائه مدلی از نسبت میان دو پدیده از روش نظریه پردازی داده بنیاد استفاده خواهد شد. این نظریه که یک شیوه پژوهشی استقرایی و اکتشافی است به محقق این فرصت را می‌دهد تا به جای بهره گیری از نظریات موجود و چارچوب‌های رایج به تدوین یک نظریه اختصاصی در صرف موضوع پژوهش بپردازد. از این منظر نیازی به استفاده از متد غیر جامع و غیر مانع نخواهد بود.

روش تحقیق پژوهش حاضر در بخش اول که در صدد ارائه نظریه‌ای تبیینی برای «نظام انقلابی» است به لحاظ نوع، کیفی با شیوه داده بنیاد و با رویکرد سیستماتیک است که مبتنی بر دستورالعمل پیشنهاد شده از سوی کوربین و استراوس شکل گرفته است. در روش داده بنیاد، نظریه پردازی بر پایه مفاهیم اصل حاصل از داده‌های گردآوری شده در زمینه مورد مطالعه شکل می‌گیرد (Corbin & Strauss, 2008). راهبرد نظریه (مفهوم سازی) بنیادی، نوعی روش شناسی عمومی برای تدوین نظریه‌هایی است که در داده‌های گردآوری شده و تحلیل شده به صورت نظام مند ریشه دارد. هدف نهایی این راهبرد، ارائه تبیین‌های جامع نظری درباره یک پدیده خاص است که به صورت استقرایی از مطالعه آن پدیده خاص حاصل می‌شود (دانایی فرد و مومنی، ۱۳۸۷، ص. ۳).

هدف روش نظریه داده بنیاد، تولید یک نظریه در قالب مجموعه‌ای از فرضیه‌های مربوط به هم است که از طریق مقایسه مستمر داده‌ها به دست آمده است و بسیار انتزاعی است. نظریه داده بنیاد، مجموعه‌ای یکپارچه از فرضیه‌های مفهومی است که از داده‌ها ظاهر می‌شود. در روش نظریه داده بنیاد، به جای استفاده از داده‌ها برای آزمون نظریه، از داده‌ها برای ایجاد نظریه استفاده می‌شود. این روش شامل اقدام‌هایی منسجم است که به ظهور مقوله‌های مفهومی می‌انجامد.

کوربین و استراوس (۲۰۰۸) برای ارزیابی پژوهش‌های مبتنی بر رویکرد داده بنیاد معیار مقبولیت را ارائه کردند. مقبولیت بدان معناست که نتایج نهایی به دست آمده تا چه میزان در انعکاس تجارب و علم پاسخگویان و محققان و حتی مخاطبان درباره پدیده مورد مطالعه معتبر و باور کردنی است. این محققان ده شاخص را برای معیار مقبولیت معرفی کردند که از آن جمله می‌توان به حساسیت پژوهشگر، انسجام روش شناسی، متناسب بودن نمونه،

تکرار شدن یک یافته، و استفاده از بازخورد مطلعان اشاره کرد (مقدم، کمالیان، و همکاران، زمستان ۱۳۹۵).

در این پژوهش از رویکرد سیستماتیک متناسب به استراوس و کوربین استفاده شد. این رویکرد مبتنی بر سه گام اصلی کدگذاری باز (Open Coding)، کدگذاری محوری (Axial Coding)، کدگذاری انتخابی (Selective Coding) است.

کدگذاری باز: استراوس و کوربین کدگذاری باز را اینگونه توصیف می‌کنند: "بخشی از تحلیل که مشخصاً به نامگذاری و دسته‌بندی پدیده از طریق بررسی دقیق داده‌ها مربوط می‌شود." به عبارت بهتر در این نوع کدگذاری مفاهیم درون مصاحبه‌ها و اسناد و مدارک بر اساس ارتباط با موضوعات مشابه طبقه‌بندی می‌شوند. نتیجه این مرحله، تقطیر و خلاصه کردن انبوه اطلاعات کسب شده از مصاحبه‌ها و اسناد به درون مفاهیم و دسته‌بندی‌هایی است که در این سؤالات مشابه هستند.

کدگذاری محوری: کدگذاری محوری، فرایند ربط دهی مقوله‌ها به زیرمقوله‌های شان و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. در این مرحله، مقوله‌ها، ویژگی‌ها و ابعاد حاصل از کدگذاری باز، تدوین شده و سر جای خود قرار می‌گیرد تا دانش فزاینده‌ای در مورد روابط ایجاد شود (دانایی فرد ح. و همکاران، ۱۳۹۲). هدف از کدگذاری محوری ایجاد رابطه بین مقوله‌های تولید شده (در مرحله کدگذاری باز) است. دسته‌بندی اصلی (مانند ایده یا رویداد محوری) بعنوان پدیده تعریف می‌شود و سایر دسته‌بندی‌ها با این دسته‌بندی اصلی مرتبط می‌شوند. شرایط علی موارد و رویدادهایی هستند که منجر به ایجاد و توسعه پدیده می‌گردند. زمینه به مجموعه‌ای ویژه از شرایط، و شرایط مداخله‌گر به مجموعه گسترده‌تری از شرایط اشاره دارند که پدیده در آن قرار دارد. راهبردهای کنش یا تقابل، به اقدامات و پاسخ‌هایی اشاره می‌کنند که بعنوان نتیجه پدیده رخ می‌دهند و درنهایت ستاده‌های -خواسته یا ناخواسته - این اقدامات و پاسخ‌ها به پیامدها اشاره دارند.

نتیجه این مرحله، تقطیر و خلاصه کردن انبوه اطلاعات کسب شده از مصاحبه‌ها و اسناد به درون مفاهیم و دسته‌بندی‌هایی است که در این سؤالات مشابه هستند. در روش کدگذاری نظری، دو گرایش برای تحلیل داده‌ها وجود دارد. برخی از پژوهشگران به تحلیل جز به جز می‌پردازند. یعنی متون و داده‌ها را خط به خط و کلمه به کلمه مورد تحلیل قرار می‌دهند. برخی نیز به دلیل وقت گیر بودن این روش تنها نکات و مضامین کلیدی را کدگذاری می‌کنند.

کدگذاری انتخابی: در کدگذاری انتخابی یکپارچه سازی و بهبود مقوله‌ها صورت می‌پذیرد (اشتراوس، کوربین، و افشار، ۱۳۹۲). در واقع کدگذاری انتخابی عبارت است از فرآیند انتخاب دسته بندی اصلی، مرتبط کردن نظام مند آن با دیگر دسته بندی‌ها، تأیید اعتبار این روابط، و تکمیل دسته بندی‌هایی که نیاز به اصلاح و توسعه بیشتری دارند. کدگذاری انتخابی بر اساس نتایج کدگذاری باز و کدگذاری محوری، مرحله اصلی نظریه پردازی است. به این ترتیب که مقوله محوری را به شکل نظام مند به دیگر مقوله‌ها ربط داده و آن روابط را در چارچوب یک روایت ارائه کرده و مقوله‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز دارند، اصلاح می‌کند.

روش نظریه سازی داده بنیاد از سه ابزار اصلی برای گردآوری داده‌ها استفاده می‌کند که عبارتند از: مشاهده، مصاحبه و تجزیه و تحلیل متنی و یا ترکیبی از این روشها (Wolcott, 1994, ص. ۱۰). استرن (۱۹۹۴) مراحل انجام شدن پژوهش به روش نظریه سازی داده بنیاد را به این ترتیب شرح می‌دهد:

۱. گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه، مشاهده و یا تجزیه و تحلیل متنی و یا ترکیبی از این سه ابزار.

۲. کدگذاری؛ پژوهشگری که از روش نظریه سازی داده بنیاد استفاده می‌کند به دنبال فرایند است. همزمان با گردآوری داده‌ها، پژوهشگر کدگذاری باز روی آنها انجام می‌دهد. این به معنی بررسی خط به خط داده‌ها و شناختن فرایندها در آن است.

۳. دسته بندی؛ داده‌های کدگذاری شده، با داده‌های دیگر مقایسه گشته، بر اساس وجوه مشترک دسته بندی می‌گردد. دسته‌ها در واقع داده‌های کدگذاری شده‌ای هستند که به نظر می‌رسد به هم مرتبطند.

۴. ایجاد مفاهیم؛ با استفاده از داده‌ها چارچوب اولی‌های ایجاد می‌شود. پژوهشگر سعی می‌کند موضوعات اساسی در محیط اجتماعی را از نظر افراد مورد مطالعه دریابد.

۵. بسط مفاهیم؛ در این مرحله، انجام گرفتن سه عمل به تقویت نظریه در حال شکل‌گیری کمک می‌کند: کاهش، دستچین کردن کارهای پژوهشی قبلی و دستچین کردن داده‌ها.

الف) کاهش؛ در این مرحله پژوهشگر به میزان چشمگیری داده‌ها را دسته‌بندی کرده است. در این مرحله دسته‌ها با هم مقایسه می‌شوند تا ارتباط بین آنها شناخته شود

ب) دستچین کردن کارهای پژوهشی قبلی. در این مرحله، دستچینی از کارهای پژوهشی قبلی با داده‌ها و دسته‌بندی‌ها عجین می‌شود.

پ) دستچین داده‌ها. با پدید آمدن متغیرهای اصلی، آن‌ها با داده‌ها مقایسه می‌شوند تا شرایط وقوع آنها مشخص گردد.

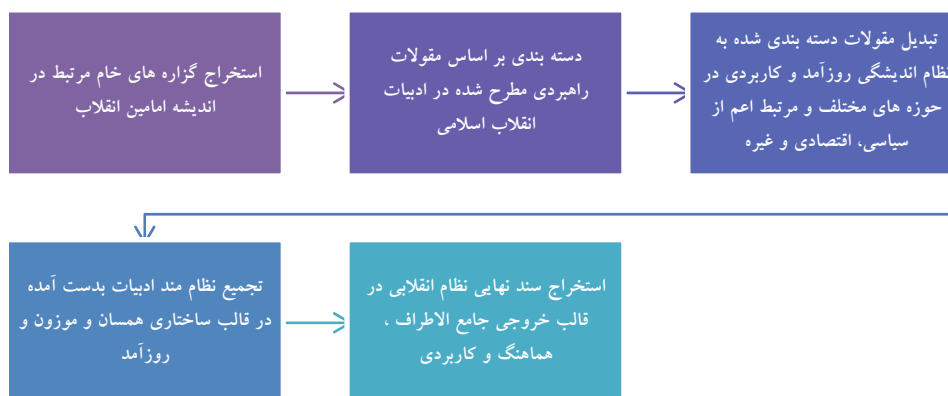
۶. پدیدار شدن متغیرهای اصلی

۷. تعدیل و تصحیح مفاهیم و ادغام آنها؛ در این مرحله با استفاده از کدگذاری نظری و یادداشت نویسی، نظریه‌های در حال شکلگیری را هر چه بیشتر مستدل می‌کنند.

۸. تهیه گزارش پژوهش (Stern, 1994).

همچنین در روش کدگذاری مورد استفاده در این پژوهش، بخش‌ها و یا مقوله‌های مورد نظر بر اساس نظام معرفتی مبتنی بر ولایت فقیه تعبیه خواهد شد. در واقع، فرق اساسی و اصلی این پژوهش با دیگر خروجی‌های همانند در این است که تأثیر زیربنای معرفتی روش‌ها بر محتوا به پایین‌ترین حد خود خواهد رسید و سعی بر آن خواهد بود که نظام معرفتی هدف ساختار اصلی پژوهش را تعیین نماید.

با توجه به سنخیت معرفتی ویژه‌ای که در مقوله ساخت نظام انقلابی وجود دارد. طبعاً در مراحل مباحث معنایی به سمت ادبیات اصیل حوزوی و اسلامی ویژه خود بازخواهد گشت که اصالت روشی با آنها خواهد بود و روش کدگذاری صرفاً به عنوان روشی ابزاری برای رسیدن به نظامی علمی مورد استفاده قرار خواهد گرفت. با توجه به اینکه روش داده بنیاد کمترین دخالت معرفتی را در محتوا دارد، لذا می‌توان از آن به عنوان روشی مستدل، منطقی و متقن در ارائه کندوکاوهای معنایی خاص همچون مفهوم نظام انقلابی استفاده کرد.

رسم توضیحی ۱. روند روشی تدوین سند نظام انقلابی؛
از استخراج گزاره‌های اولیه تا سند نهایی

۴. چهارچوب نظری پژوهش

بررسی نظام ادراکی – شناختی امام خمینی (ره) و آیت الله خامنه‌ای به عنوان ایده پردازان جمهوری اسلامی می‌تواند فهمی دقیق از چیستی و مواجهه و نیز تجزیه و تحلیل امر سیاسی و سیاست در جمهوری اسلامی به دست دهد. به طور مشخص حوزه ادراک نهاد ولایت فقیه در جمهوری اسلامی و به خصوص امام خمینی مبتنی بر چهار سطح: قرآن و اخبار روایی، عرفان اسلامی، فلسفه اسلامی و کلام و فقه شیعی است. از این منظر می‌توان به صورت مشخص از نقص همه رهیافت‌ها و روش‌های موجود در علوم سیاسی برای درک چیستی، چگونگی و چرایی امر سیاسی از منظر ولایت فقیه و مفاهیمی نظیر مصلحت در این حوزه سخن گفت. هرچند که بی هیچ تردیدی نمی‌توان از تأثیر شگرف بزرگانی فلسفه کلاسیک نظیر «ارسطو» بر منطق و فلسفه اسلامی سخن گفت.

این رویکرد آنجا به صورت دقیق‌تر بر موضوع این رساله منطبق می‌شود که درباره پاسخ امام به سؤال «حسنین هیکل» تأمل شود:

«یک سؤال شاید کمی شخصی دارم که مطرح کنم؛ چه شخصیت یا شخصیت‌هایی - در تاریخ اسلامی یا غیر اسلامی - غیر از رسول اکرم (ص) و امام علی (ع) شما را تحت تأثیر قرار داده است و روی شما مؤثر بوده است؟ و چه کتابهایی - بجز قرآن - در شما اثر گذاشته است؟» می‌فرماید: من نمی‌توانم به این سؤال الآن جواب بدهم. احتیاج به تأمل دارد. کتاب‌های زیادی ما داریم؛ شاید بتوان گفت در فلسفه: ملا صدرا، از کتب اخبار: کافی، از فقه: جواهر. علوم اسلامی ما خیلی غنی هستند؛ خیلی کتب داریم. نمی‌توانم برای شما احصا کنم.» (صحیفه امام، ج ۵، ۲۷۱)

یا آنکه امام خمینی در نامه به «گورباچف» به او توصیه می‌کنند برای درک حقیقت و معرفت به کتب فارابی، بوعلی سینا، سهروردی، صدرالمآلهین و کتب عرفا و به خصوص ابن عربی مراجعه نماید.

از این منظر درک نظام جمهوری اسلامی و ایده آن و مفهوم بلندی چون «نظام انقلابی» نیز از همین رهیافت و روش اختصاصی باید صورت بگیرد و سایر روش‌ها احتمالاً دارای تعارضات هستی‌شناسانه و روش‌شناسانه و انسان‌شناسانه در این موضوع هستند.

همچنین در این پژوهش و در بخش بررسی اسناد بالادستی، بصورت بخشی از روش تحلیل محتوای کیفی نیز بهره برده شده است که در همان بخش توضیحات داده خواهد شد.

- اندیشمندان مورد مصاحبه در این پژوهش:

بعد از احصای لیستی از اندیشمندان جهت اجرای مصاحبه، پژوهشی مختصر و ابتدایی درباره این لیست صورت گرفت تا افراد و میزان تناسب ایشان با موضوع پژوهش مورد بررسی دقیقتر قرار گیرد. تعداد این افراد ۶۱ نفر می‌باشد. نخبگانی که سعی شده است هر دو بعد حضور در مناصب حاکمیتی و داشتن سابقه مدیریتی را در کنار وجهه‌ی علمی با هم داشته باشند. لازم به ذکر است که در مرحله‌ی عملیاتی و به دلیل نیاز به هماهنگ کردن زمان و نیز تمایل فرد مورد نظر برای مصاحبه، بارها افراد نهایی جهت مصاحبه تغییر کردند. اما می‌توان به قاطعیت اذعان داشت که به دلیل تسلط تیم پژوهشی و نیز تیم مصاحبه کنندگان این پروژه بر الزامات اجرایی این بخش از کار (که شاید بتوان گفت وقت گیر ترین و نیز سخت‌ترین بخش اجرایی پروژه است) تقریباً میزان این تغییرات نسبت به جمع مد نظر اولیه کمتر از ۳۰ درصد بوده است.

همچنین بسیاری از اساتید و چهره‌های علمی مد نظر به دلیل مشغولیت‌هایی که در زمان شروع به اخذ مصاحبه از سوی تیم پژوهشی داشتند، در عمل توسط خود تیم پژوهشی از گزینه‌ها حذف شدند. در جمع انتخابی اولیه، افرادی زیادی بودند که در سطوح عالی همچون وزارت و نیز مسئولین رده بالای دستگاه‌های نظارتی و یا قوه مقننه بودند و بیشتر این افراد از دایره انتخاب حذف شدند. زیرا مشغولیت در کار اجرایی سبب می‌شود که در عمل فرد مصاحبه شونده فرصت کافی جهت بررسی پیش سوالات و نیز دقت و تمرکز لازم در زمان برگزاری مصاحبه تخصصی را به خرج ندهد. آن هم در پژوهشی که بُعد نظری آن نسبت به بُعد و مسائل اجرایی آن به مراتب بیشتر خواهد بود.

در نهایت از این جمع و در مرحله‌ی اخذ مصاحبه، جمعی ۱۲ نفره شامل دکتر محمد حسن انتظاری، دکتر موسی حقانی، دکتر حجت الاسلام مصباحی مقدم، دکتر محمد مرنندی، دکتر سجاد شریعتی، دکتر حسین آجرلو، دکتر عطاء الله بیگدلی، دکتر محمد هادی همایون، دکتر عباسعلی رهبر، دکتر علیرضا صدرا، دکتر حجت الاسلام سید کاظم سید باقری و دکتر سید جواد حسینی انتخاب شده و مصاحبه‌هایی از ایشان اخذ گردید.

۵. مفهوم نظام انقلابی

در مجموع و از جمع بندی کلیه تحقیقات صورت گرفته در این پژوهش، از گردآوری کیفی محتوا از میان اسناد بالادستی نظام مقدس جمهوری اسلامی و همچنین مراجعه به دیدگاه و نظر خبرگان در قالب مصاحبه، ویژگی‌های نظام انقلابی برای توصیف چیستی آن و جواب به بخش اعظم سؤال این پژوهش، گردآوری می‌گردد. مطالب این بخش از جمع بندی پژوهش‌های صورت گرفته در دیدگاه‌های مقام معظم رهبری و امام راحل (بعنوان معمارهای نظام مقدس جمهوری اسلامی و نظام انقلابی) و همچنین پژوهش در اسناد بالادستی نظام مقدس جمهوری اسلامی تشکیل شده است. در انتها نیز با مراجعه به دیدگاه بسیاری از اندیشمندان که نام و توانمندی‌های آنان در شرح پژوهش ذکر شده است، این ابعاد و ویژگی‌ها جمع بندی شده و برخی چالش‌های اجرایی، فرصت‌ها و تهدیدها و همچنین سایر ابعاد این مفهوم از مرحله شناخت تا مرحله پیاده سازی، مورد توجه قرار گرفته است.

۱.۵ ویژگی‌ها و چیستی نظام انقلابی

در تبیین ابعاد و ویژگی‌های نظام انقلابی نیز در چند بعد اصلی، به ذکر شاخصه‌های پیرامون هر بعد بصورت خلاصه در جدول زیر می‌پردازیم:

ابعاد	مؤلفه‌های نظام انقلابی (برگرفته از منابع بالادستی و نیز مصاحبه‌های تخصصی)
سیاسی	دولت مقتدر و قوی: ۱. در موضع اقتدار ایستادن ۲. توجه به استحکام ساخت درونی حاکمیت ۳. توجه به کارآمدی نظام اسلامی ترکیبی از عدالت‌خواهی، آزادی خواهی، مردم‌سالاری آزادی خواهی مدافع مردم‌سالاری کارآمدی و اثربخشی مدیریت کشور در رفع مشکلات جاری مردم عدم دیوانسالاری ناکارآمد و مانع پیشرفت همراهی با محرومین مسئولیتی با اراده واحد در جهت حاکمیت واحد و هدفمند تحمل انتقادات و ترویج انتقادپذیری
اقتصادی	استقلال و حقوق ملت در همه زمینه‌ها استقلال طلبی اقتصادی عدم وابستگی به شرق و غرب در اقتصاد ایجاد رفاه عمومی اقتصاد مردمی و مبتنی بر توان و نقش آفرینی مردم اقتصاد مقاومتی
سیاست خارجی	تأکید بر الگوی صدور فرهنگی انقلاب مبتنی بر نمایش کارآمدی نظام انقلابی حفظ استقلال سیاسی، اقتصادی و ... در مناسبات بین‌المللی اقتدار و عزت بین‌المللی: ۱. تسلیم زورگویی نشدن و تسلیم زیاده طلبی نشدن (ایستادگی مقابل زورگویی و زیاده خواهی ظالمان و مستکبران) ۲. درهم شکننده‌ی تقسیم میان سلطه‌گر و سلطه‌پذیر و مخالفت با هر نوع سلطه‌گری ۳. سازش ناپذیری (ایجاد تغییر در پارادایم‌های ناعادلانه حاکم بر جهان) ۴. نفی استکبار و مبارزه با آن ۵. نفی سلطه‌پذیری و تأکید بر حفظ استقلال کشور
علم و فناوری	اقتصاد مبتنی بر دانش و فناوری ایجاد قدرت از تکنولوژی‌های برتر مسئله محور بودن پرداختن به تکنولوژی و اولویت گذاری در این حوزه
نظامی و امنیتی	مدافع امنیت و تمامیت ارزی و گسترش حوزه امنیتی به نقاط دور دست

الگوی حکمرانی مبتنی بر شاخصه‌های نظریه نظام انقلابی (هادی تاجیک و دیگران) ۱۱۱

ابعاد	مؤلفه‌های نظام انقلابی (برگرفته از منابع بالادستی و نیز مصاحبه‌های تخصصی)
	پیاده شدن الگوی امنیت پایدار متناسب با اسلام انقلابی
اجتماعی	استقرار عدالت اجتماعی مدافع عدالت و کرامت انسان و ارزش‌ها تحکیم نهاد خانواده تعلیم و تربیت انقلابی، اسلامی و مردم پایه
فرهنگی و اعتقادی	حاکمیت الله اسلام محوری و برآمده از اسلام ناب محمدی مقابله با تهاجم فرهنگی بیگانه: ۱. مقابله با تساهل و تسامح و عدم اجرای آن ۲. عدم اعتقاد به شعب انحرافی اسلام و انقلابی‌گری همچون اسلام رحمانی حمایت از جریان مومن انقلابی و کمک به ایشان در جهت تقویت فرهنگ مردم پایه

۲.۵ جایگاه اقشار و موقعیت‌های مختلف در نظام انقلابی

در این بخش و از خروجی پژوهش حاضر، جایگاه و نسبت طرفینی برخی اقشار و گروه‌های جامعه نسبت به نظام انقلابی و حاکمیت سیاسی را مورد تدقیق قرار می‌دهیم. بدیهی است که چند دسته بندی اول دارای تفکیک بیشتری از هم هستند و در ادامه برخی تفکیک‌ها که دارای نقاط مشترک با تفکیک‌های اولیه هستند نیز بصورت ویژه مورد اشاره قرار دادیم. مثلاً در ادامه جدول به زنان نیز پرداخته‌ایم در حالیکه این دسته بندی در میان آحاد مردم نیز هست.

نام اقشار و گروه‌های مختلف	از منابع: کلام امامین انقلاب اسلامی و سایر اسناد بالادستی، و در نهایت مراجعه به نظر و دیدگاه خبرگان برای استخراج نکات و محورهای نهایی
همه‌ی مردم	– حقوق مردم بر گردن نظام انقلابی: ۱. پشتیبان و حامی اصلی نظام انقلابی ۲. هدف اصلی نظام انقلابی خدمت به مردم است. خدمتی در تمام ابعاد مادی و معنوی. ۳. دارای حق آموزش رایگان ۴. مشارکت در اقتصاد و فرهنگ ۵. امنیت قضایی عادلانه و حق عدالت برای همه و تساوی عموم در برابر قانون ۶. مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش ۷. اطلاع از عملکرد حاکمیت و شفافیت عملکرد دولت و حاکمیت در قبال مردم (بجر در مواردی که از روی مصالح خود مردم باید محرمانه باشد) – حقوق حاکمیت بر دوش مردم: ۱. همراهی مردم در اصلاحاتی که برای خود مردم است

نام اقشار و گروه‌های مختلف	از منابع: کلام امامین انقلاب اسلامی و سایر اسناد بالادستی، و در نهایت مراجعه به نظر و دیدگاه خبرگان برای استخراج نکات و محورهای نهایی
ولی فقیه	۲. مشارکت سیاسی به منظور اینکه علاوه بر اینکه حق خود مردم ادا شود، مشروعیت بخشی به نظام انقلابی نیز صورت گیرد و نظام انقلابی پشتیبانی مردم قوی داشته باشد. - حقوق دو طرفه مردم و حاکمیت نظام انقلابی: ۱. در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. ۲. حق حمایت و پشتیبانی طرفینی
ولی فقیه	- وظایف ولی فقیه در قبال جامعه و نظام انقلابی: ۱. هدایت و راهبری جامعه و مردم در راستای تصمیمات و پشتیبانی از نظام انقلابی و کنش صحیح ۲. هدایت مردم و جامعه برای نیل به اهداف اخروی ۳. مدیریت کلان جامعه برای نیل به اهداف مادی نظام انقلابی - وظایف مردم در قبال ولی فقیه: ۱. تبعیت از دستورات و فرامین ولی فقیه ۲. پیروی از توصیه‌های ولی فقیه در کنش گری اجتماعی و سیاسی ۳. مطالبه گری از مسئولین در راستای توصیه‌های ولی فقیه
سایر مسئولین و کارگزاران	- وظایف مسئولین در قبال جامعه و نظام اسلامی: سایر شاخص‌های مدیران انقلاب و نظام انقلابی همچون: ۱. عدالت و مردم داری ۲. مردمی بودن و التزام به مردم‌سالاری ۳. عزت در سیاست ۴. ...
سایر گروه‌ها و اقشار مورد اشاره در این پژوهش:	
اقلیت‌های شناخته شده	- حقوق اقلیت‌ها بر نظام اسلامی: ۱. احترام نظام انقلابی به حقوق و حق برگزاری مناسک دینی ۲. حق رای و دیده شدن رای و نظر این اقلیت‌ها در نظام سیاسی و اجتماعی - حقوق نظام اسلامی بر اقلیت‌ها: ۱. احترام اقلیت‌های دینی به حدود نظام اسلامی و نظام انقلابی ۲. عدم تلاش برای سرنگونی و ضربه به نظام انقلابی ۳. عدم ایجاد تفرقه و آشوب
قومیت‌های مختلف	قومیت‌ها علاوه بر کلیه حقوق طرفینی که در سایر بخشها و دست‌بندی‌ها وجود دارد، حقوق طرفینی زیر را نیز دارند: ۱. استفاده از زبان‌های محلی و قومی در مطبوعات و رسانه‌های گروهی و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است. ۲. لذا چون زبان رسمی کشور فارسی است، در کنار به رسمیت شناختن فرهنگ‌های محلی توسط حاکمیت ملی، برای حفظ و استمرار همین حاکمیت، هیچ قومیتی نباید تلاش کند فرهنگ خود را چیره و غالب کند. ۳. مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند این‌ها

الگوی حکمرانی مبتنی بر شاخصه‌های نظریه نظام انقلابی (هادی تاجیک و دیگران) ۱۱۳

نام اقشار و گروه‌های مختلف	از منابع: کلام امامین انقلاب اسلامی و سایر اسناد بالادستی، و در نهایت مراجعه به نظر و دیدگاه خبرگان برای استخراج نکات و محورهای نهایی
	سبب امتیاز نخواهد بود
زنان	۱. اولویت دادن به خانواده در مقابل هر مسئله‌ی دیگری برای زنان بعنوان مهمترین بخش استمرار نسل جامعه ۲. حفظ کرامت زنان بصورت طرفینی از سوی جامعه و حاکمیت ۳. ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیا حقوق مادی و معنوی او ۴. حمایت مادران، بالخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند، و حمایت از کودکان بی سرپرست. ۵. ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کيان و بقای خانواده. ۶. ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست. ...۷
نظامیان	وظایف نظامیان در قابل سایر جامعه و نیز حکومت اسلامی: ۱. حفظ تمامیت ارضی کشور ۲. رعایت اصول و موازین اخلاقی در جنگهای نظامی متناسب با الگوی نظام اسلامی ۳. تلاش برای تسری انقلاب اسلامی و ایجاد تمدن نوین اسلامی در بعد نظامی ...۴

۳.۵ بخش دوم: الگو و راهبردهای پیاده‌سازی نظام انقلابی

همانطور که از ابتدای این پژوهش نیز مطرح شد، در این بخش بنا داریم بعد از تبیین شاکله و الگوی نظری نظریه‌ی نظام انقلابی، وارد مبحث نحوه شکل‌گیری و پیاده‌سازی آن در حد مقدمات و بیان منظومات اولیه بشویم. از آنجائیکه به این بخش بصورت مفصل در پژوهش اصلی اشاره شده است، در اینجا صرفاً به سرفصل‌های الگوی پیاده‌سازی و چالش‌ها اشاره می‌شود و در برخی موارد نیز توضیحات مختصری ارائه می‌گردد:

۱.۳.۵ آسیب‌های حرکت نظام انقلابی و راهکارهای مناسب

۱.۱.۳.۵ دلایل همراهی نکردن همه مسئولین و کارگزاران با ایده‌ی نظام انقلابی

یکی از چالش‌های مطرح نظام انقلابی، عدم همراهی عملی و نظری مسئولین و نخبگان متناسب به نظام انقلابی با آن است. گاهی این عدم همراهی با تقابل نیز می‌رسد که درابتدا به گسست سیاسی و حتی در ادامه به گسست اجتماعی منجر می‌شود و آسیب‌های جبران ناپذیری را بر پیکره انقلاب اسلامی می‌زند. جریان موسوم به بهار که از حامیان دکتر احمدی نژاد تشکیل شد و تا سرحد براندازی نیز رفت، فتنه ۸۸ دوقطبی مذاکره و مقاومت

و... از جمله این گسست‌های سیاسی بسط پیدا کرده در حوزه‌ی اجتماعی است. برای این تضاد می‌توان دلایل مختلفی را برشمرد. برخی از اصلی‌ترین دلایل به شرح ذیل است:

۲.۱.۳.۵ آموزش ندیدن و نداشتن مبانی درست

بسیاری از مسئولین و کارگزاران نظام اسلامی که مبانی مخالفی با نظام اسلامی و انقلابی دارند، در حقیقت خوب آموزش ندیدند. ایشان به دلایلی همچون مشغولیت در ابتدای انقلاب به پست‌های اجرایی و عدم طی مراحل نظری در حوزه و دانشگاه، به این وضعیت کنونی افتادند.

همچنین در حوزه مدیران اجرایی، توجه بیش از حد به رشد اجرایی و تکنیکال، بدون توجه به رشد عقیدتی از دلایل این مسئله است. از طرف دیگر نیز دیده می‌شود که مواجهه ناصحیح با رشد عقیدتی، وقتی با نفوذ فکری و عقیدتی دشمن همراه می‌شود و از طریق زبان‌ها و قلم‌های مغرض پوشش داده می‌شود؛ نوعی واگرایی نسبت به این نوع رشد ایجاد می‌کند و آنرا «ابزار ریا و تزویر»، «وسیله بالارفتن غیرعادی از پله‌های ترقی از طریق تظاهر»، «قربانی کردن ارزش‌ها پای قدرت»، «قربانی کردن تخصص پای تعهد» و... می‌دانند. لذا باید مواجهه‌ای معقول با «تعهدگرایی» داشت و به عبارتی به «تعهدگرایی همراه با تخصص‌گرایی» پرداخت.

۳.۱.۳.۵ تقسیم‌بندی مسئولان

در این تقسیم‌بندی باید گفت که ما بسیاری از مسئولین میانی‌مان را رها کردیم و فقط در تربیت نخبگانی که در بدنه‌ی حاکمیت به مقاطع بالا رسیدند، پرداختیم. در صورتیکه نظام انقلابی بعنوانی تجلی جامعه، دولت و نظام اسلامی و ریل‌گذار رسیدن به تمدن نوین اسلامی، باید حتی مسئولین میانی‌اش نیز با اهداف و ارزش‌های انقلابی اسلامی و نظام انقلابی عجین باشند. این بدان معنی نیست که با اجبار و ریا این اتفاق بیفتد. زیرا این همراهی مضر هم خواهد بود. بلکه با روح و جان به درک و حتی تبیین و نیز عمل به مضامین و اصول نظام انقلابی پردازند. این مهم همانطور که گفته شد، به تسری آموزش نیاز دارد. باید توجه کرد که علت تمرکز زیاد بر مسئولین میانی اینست که اتفاقاً بسیاری از سیاست‌های کلان در سیستم‌های اداری و حاکمیتی، به دلیل همراهی نشدن در بدنه زمین می‌خورد. اگر ایده‌ی نابی همچون نظام انقلابی در بدنه‌ی حاکمیتی کشور همراهی نشود و

الگوی حکمرانی مبتنی بر شاخصه‌های نظریه نظام انقلابی (هادی تاجیک و دیگران) ۱۱۵

مدیران اداری و حتی کارمندان آن را درک نکرده و قبول نداشته باشند، امام معصوم هم در راس حاکمیت مستقر باشد، سیاست‌ها و اهداف نظام انقلابی در مراحل پایتتر اجرا نشده و محقق نمی‌شوند. در دانش و تجارب مدیریتی نیز مهمترین عامل تسری فرامین بالادستی تا سطوح پایین اعتقاد و همراهی با آنهاست.

۴.۱.۳.۵ آلوده شدن به دنیا و زخارف آن

آلوده شدن به لذت‌های دنیایی و پول پرستی نیز از دیگر عواملی است که می‌تواند مسئولین را با ایده‌های نظام انقلابی ناهمراه سازد. در طول سال‌های بعد از انقلاب نیز بارها دیدایم مسئولینی که به سبک طلحه و زبیر به دلیل آلوده شدن به دنیا و زیبایی‌های آن از قطار انقلاب پیاده شده و بعضاً ساز دشمن را کوک می‌کنند.

۵.۱.۳.۵ خدمت خالصانه و گسترده به مردم، پشتوانه اجتماعی نظام انقلابی

یکی از آسیب‌های پیشبرد اهداف نظام انقلابی و عدم اجرایی شدن آنها، عدم داشتن حمایت اجتماعی برای این اهداف و یا به قول معروف، ضعف در سرمایه اجتماعی است. در این راستا به میان آوردن این سرمایه اجتماعی و تقویت آن، از راهکارهای تحقق اهداف و شعارهای نظام انقلابی خواهد بود.

۶.۱.۳.۵ آسیب فقدان استفاده صحیح از قدرت‌ها و ظرفیت‌ها

یکی از مهم‌ترین آسیب‌هایی که با نگاه بنیادین و آسیب شناسی مبنایی قابل مشاهده است، عدم بهره‌مندی درست از نقاط قوت است. گاهی اوقات این آسیب سبب می‌شود که حتی نقطه‌ی قوت ما به نقطه ضعف تبدیل شود. مثلاً یکی از نقاط قوت کشورمان که به دلیل سومدیریت ناشی از دخالت اجنبی و عدم تقویت درونی، در عمل به نقطه ضعف تبدیل شده است، داشتن منابع غنی و سرشار خام و اولیه است.

از دیگر ظرفیتهای مادی و معنوی نظام انقلابی که بهره بردن از آنها عمدتاً مغفول مانده است، سرمایه مردم حامی این نظام است.

۷.۱.۳.۵ بهره بردن از ظرفیت مردمی در اداره جامعه

برای بهره بردن از این ظرفیت به شکلی صحیح می‌توان الگوی «انفجار مردم در مدیریت و اقتدار مدیریتی» را نام برد. الگویی برای دخیل کردن ظرفیت مردم در اقتصاد، فرهنگ و بقیه حوزه‌ها، که می‌تواند منجر به انفجار نقش و کارکرد مردمی در به دست آوردن دستاوردهای ارزشمند شود. یعنی مردم کاملاً باید بر اساس قانون و ضوابط آزاد باشند، آزادی‌های فردی، اجتماعی و اقتصادی‌شان باید به حد اعلا باشد، هر چه می‌خواهند از انتخاب اقتصادی، سیاسی خودشان در چارچوب قانون انجام بدهند و با هدایت و برنامه ریزی بدون دخالت مسئولین و نظام، در جهت شکوفا شدن اقتصادی، سیاسی و فرهنگی پیش روند. در این راستا و الگو اقتدار مدیریتی به معنای اینست که مدیر بدون برنامه‌ی از پیش تعیین شده و ضابطه حق اعمال نفوذ نباید داشته باشد. برخی چالش‌های دیگر شکل دهی به دولت تراز نظام انقلابی عبارت است از:

۱. عدم جمع بین نظام بروکراتیک و عبارت «انقلابی»
۲. عدم هماهنگی ساختار بوروکراتیک با پیش‌برد اهداف نظام انقلابی
۳. انتخاب صحیح بین واقع گرایی و آرمانگرایی
۴. شناخت و تبیین تفاوت براندازی و اصلاح (انقلابی گری روشی و غیر روشی) برای اصلاح نقص‌ها
۵. همراهی اجتماعی با اهداف و مسائل ملی در نظام انقلابی

۶. شاخص‌های عملکردی نظام انقلابی

۱.۶ سیاست و نظام بین‌الملل

۱.۱.۶ الگوی سرایت و تکثیر نظام انقلابی در محیط بین‌الملل

یکی از اولین مسائل و اولویت‌ها در صدور انقلاب و به عبارتی از ملزومات صدور انقلاب، الگو شدن نظام انقلابی است. این الگوسازی که رخ دهد، برنامه ریزی برای صدور و تسری انقلاب اسلامی، به مراتب راحت‌تر می‌شود. برعکس این شرایط، در صورت نبودن چنین وضعیتی الگوپذیری، بسیاری از تلاش‌های مادی و معنوی برای صدور و تسری انقلاب

اسلامی، بی نتیجه خواهد ماند. این الگو تحت عنوان الگوی سه مرحله‌ای کارآمدی تا صدور انقلاب و تمدن سازی، در بخش‌های پیشین بصورت مفصل شرح داده شد.

همچنین یک نگاه شاید این باشد که برای صدور انقلاب اسلامی، آیا باید نظام جمهوری اسلامی که نظام سیاسی مبتنی بر الگوی نظام انقلابی است، عیناً در همه کشورها پیاده شده باشد؟ مثلاً نظام مبتنی بر ولایت فقیه، و تبعیت از فقیه واحد که علی القاعده مصداق ولی فقیه در قانون اساسی جمهوری اسلامی است، باید مورد تابعیت همه ملت‌ها و دولت‌ها قرار گرفته باشد؟! در پاسخ باید گفت که مسلم است چنین نیست. انقلاب اسلامی در اصول و مبانی یک الگو برای تحقق تمدن نوین اسلامی و حتی در ادامه مهدویت است. یک الگوی آخرالزمانی از نظام مهدوی است. قرار نیست تمام دنیا را از لحاظ سیاسی فتح کند. بلکه باید از لحاظ فرهنگی و عقیدتی بر دنیا چیرگی پیدا کند. لذا در الگوهای عملکردی مثل استغنا و مقاومت در مقابل بیگانگان، استکبارستیزی، فرهنگ دینی و اصول مختلف فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی بر دنیا چیرگی پیدا خواهد کرد و از این مجرا، زمینه تحقق حاکمیت تمدن نوین و اصیل اسلامی را فراهم می‌کند.

بررسی سیره عملکردی نظام مقدس جمهوری اسلامی و نیز فرماندهی حاج قاسم سلیمانی، در کشورهایی مثل یمن، عراق و لبنان نشان می‌دهد که هیچکدام از جریانهای محور مقاومت در این کشورها (مثل حزب الله، حماس، انصارالله و حوثی‌ها و...) مزدور جمهوری اسلامی (به تعبیر بیگانگان) یا حتی به تعبیر بهتر، عامل جمهوری اسلامی نیستند بلکه همگرا با جمهوری اسلامی هستند. زیرا همانطور که گفته شد نظام اسلامی و انقلابی مبتنی بر الگوی آرمان گرایی واقع بینانه، باید در دنیای امروز به حاکمیت ملی و استقلال ملت‌ها و دولت‌ها احترام بگذارد و عدم احترام به این حق باعث می‌شود که این نظام مانند بسیاری نظام‌های استکباری از چشم مردم و ملت‌ها بیفتد. لذا دلیل ندارد آنقدر آرمان‌گرایانه نگاه کنیم که انتظار داشته باشیم همه ملت‌ها حتی در ساختار سیاسی نیز عین ما شوند. بلکه ملت‌ها با ساختارهای خود می‌توانند در راستای اهداف مشترک نظام انقلابی در سطح جهانی گام برداشته و زمینه سازی ظهور حضرت حجت (عج) و شکل گیری تمدن نهایی و غایی اسلامی را ایجاد کنند.

۲.۶ شاخص‌های صدور انقلاب اسلامی

- معنویت

- توفیقات مادی برآمده از روحیه توکل بر خدا و اتکا به خود
- داشتن الگوی بدیل برای جایگزینی در نظام‌های منطقه و جهان
- شاخص‌های حمایت از نظام انقلابی در سایر کشورها و صدور این ارزش‌ها

یکی از اصلی‌ترین شاخص‌هایی صحیح و انقلابی سیاست خارجی ایران اسلامی، این است که کشورها بخواهند استقلال خودشان را حفظ کنند و زیر سلطه قدرت‌های سلطه‌گر مثل آمریکا نباشند. در حقیقت استکبارستیزی و استقلال خواهی از اولویت‌های صدور الگوی نظام انقلابی توسط ما است. بعد از ارزش‌های انسانی از جمله مردم سالاری حمایت می‌کنیم. یعنی حکومت تشکیل شده نماینده مردم و خواسته‌های آنها باشد.

اما ارتباط ما و سیاست خارجی کشورمان در عرصه بین‌المللی گاهی صرفاً برای تسری نظام انقلابی نیست بلکه برای تأمین منافع آن است. به همین علت یک شاخص ارتباط خارجی کشورمان، نسبت این ارتباط و رابطه با منافع ملی کشورمان است. تأمین منافع ملی کشورمان و اهداف داخلی و خارجی و حتی امتی ما در این بخش، ملاک است. در این راستا با حفظ اصول و ارزش‌های کلان خودمان به ارتباط با برخی کشورها که شاید در برخی شاخص‌ها با ما همسو نباشند، می‌پردازیم. اما همانطور که توضیح داده شد، این مسئله ارتباطی با تسری نظام انقلابی به این کشورها ندارد بلکه بدنبال تأمین اهداف نظام انقلابی در عرصه جهانی است.

نمونه بارزی از این ارتباط، ارتباط با کشورهای مثل چین، روسیه و کره شمالی با انگیزه‌هایی مثل اثرگذاری بر حق ناعادلانه و تو در سازمان ملل در جهت منافع جبهه حق و مستضعفان، شکست اجماع منفی اقتصادی غرب علیه انقلاب اسلامی و جلوگیری از اتحادسازی‌های غرب علیه محور مقاومت است.

۳.۶ تربیت و آموزش در نظام انقلابی

در یک نظام انقلابی و اسلامی که می‌خواهد به صورت منطقی و شدنی اهداف خود را پیش برد، تربیت و آموزش باید در سطح سیاست‌گذاری و نظارت توسط حاکمیت صورت گیرد و در سطح اجرا توسط مردم و به صورت مردمی مدیریت شود. این به معنای این نیست که الزاماً سیستم آموزشی غیرانتفاعی و پولی توصیه شود. اتفاقاً تربیت و آموزش مردمی گاهی کم هزینه‌تر و سالم‌تر از تربیت و آموزش با تصدی‌گری حاکمیت است. البته

نگاه درآمذزایی به این حوزه از هر دوی این حالت‌ها بدتر است. در تربیت و آموزش مردم نهاد، خانواده نیز بخش مهمی از کنشگران آموزش است.

۴.۶ نگاه ترقی‌محور یا تعالی‌محور به انسان

در سطح نوع نگاه به انسان و کارگزار نیز تفاوت‌های بسیاری بین نظریه‌ی انقلاب اسلامی و سایر نگاه‌ها هست. انقلاب اسلامی به تاسی از اسلام، چون به آخرت انسان‌ها نیز نگاه می‌کند، لذا به سعادت معنوی انسان و رشد او در جهان مادی برای رسیدن به این سعادت توجه می‌کند. لذا رشد انسان در زندگی دنیوی نیز مد نظرش است. در این راستا نه فقط به ترقی انسان به عنوان نیروی انسانی در جامعه و افزایش سرمایه‌ی انسانی توجه می‌کند، بلکه به تعالی او نیز توجه دارد و برای تعالی انسان برنامه و نقشه دارد. مثلاً در نگاه تعالی‌محور چون بخش زیادی از رشد و تکامل انسان و مهیا شدن او برای جهان آخرت در بستر خانواده و روابط بین فرزند و والدین و سایر اقوام شکل می‌گیرد (مصادیق شرعی چون احترام به والدین، صله‌ی رحم و...)، لذا برخلاف بسیاری مکاتب مادی که نگاهی کارخانه‌ای و همچون خط تولید به جامعه بشری دارند و دنبال افزایش بهره‌وری در جامعه هستند و در نتیجه خانواده را تضعیف کرده و الگوی پرورش نسل در مهدکودک‌ها و مراکزی چون یتیم‌خانه را برای انبوه فرزندان حاصل رابطه نامشروع پیشنهاد می‌دهند؛ در نظام انقلابی بر اهمیت خانواده و تقویت آن تاکید می‌شود. حتی اگر تکریم خانواده خروجی اقتصادی جامعه را از لحاظ GDP و رشد اقتصادی در ظاهر و طبق اعداد و آمار کاهش دهد! حتی تکریم سالمندان هم که حتی شاید مقرون به صرفه اقتصادی نباشد، در نظام اسلامی توصیه می‌شود.

- تربیت و تعالی، هم برای کارگزاران و هم جامعه:

تربیت مردم و تعالی ایشان، از دیگر وظایف تبیینی حکمرانان نظام انقلاب است. همانطور که در بخش قبلی نیز گفته شد، نگاه تعالی‌محور در سیستم‌های حاکمیتی از جمله مهم‌ترین شاخصه‌های نظام انقلابی است. نگاه تعالی‌محوری که به انسانها و نیروی انسانی فقط به چشم کارگرانی که قرار است تخصص‌هایی را جهت پیشبرد اهداف سیستم یاد بگیرند، نگاه نمی‌کند. بلکه با نگاه به هدف خداوند از آفرینش انسان و سعادت دنیوی و اخروی او، به دنبال تعالی و در کنار آن تربیت انسان است.

در این راستا نظام انقلابی علاوه بر آموزش و رشد مادی انسان‌ها، آموزه‌های دینی و معنوی و گزاره‌های اخلاقی را نیز در آنها رشد می‌دهد. انسان‌های برآمده از این سیستم هرکدام خود ایده‌پردازان و رهبرانی هستند که نه به مثابه‌ی یک ماشین بلکه همچون یک مدیر کارآمد و عالی، توان راهبری سیستم نظام انقلابی را به سمت اهداف خود دارند.

همچنین نظام انقلابی در مقابل آحاد جامعه و تربیت و رشد آنها نیز مسئولیت دارد. در این راستا باید با برنامه‌ریزی و نیز الگو بودن خود کارگزاران، جامعه را به سمت تعالی و کمال پیش برد. در این راستا و بر اساس نظریه تعالی انسان، زمین هم محلی برای زندگی مادی او و هم محلی برای رشد و تعالی او برای نیل به اهداف اخروی و سعادت ابدی است. در این راستا مسئولین و کارگزاران نظام انقلابی باید در تمام اهداف و کارهای خود پیوست تعالی و رشد جامعه را نیز در نظر بگیرند و این پیوست در سطحی به مراتب بالاتر از پیوست فرهنگی و اجتماعی، بر تمام این حوزه‌ها چیرگی داشته باشد.

۵.۶ شایسته‌سالاری در نظام انقلابی و انتخاب مدیران

۱.۵.۶ مدل مناسب برای شایسته‌سالاری در نظام انقلابی

یکی از مدل‌های مناسب برای شایسته‌سالاری در انتخاب مدیران، استفاده بومی از مدل موفق حزب است. یکی از مهمترین کارکردهای حزب و سیستم حزبی در کشورهای دارای دموکراسی، ثبات و پایداری سیاست‌گذاری و اجرای آن است. زیرا یک آفت بزرگ مردم‌سالاری و دموکراسی در دنیای امروز، پوپولیسم و رفتارهای کوتاه‌مدت در سیاست‌گذاری و اجرای سیاست‌ها است. شخصیت‌های سیاسی برای باقی ماندن خود در اریکه قدرت شعارهای کوتاه مدت و سطحی سر داده و به اجرای آنها تاکید می‌کنند ولو اینکه در درازمدت و یا نگاه راهبردی به جامعه و ملت ضربه بزنند. مثلاً شعارهای پوپولیستی کاندیداها در جهت ضد مالیات‌ستانی و به دلیل اینکه نفس نگرفتن مالیات، برای رای دهندگان جذابیت دارد. اما در این سیستم‌های مبتنی بر مردم‌سالاری، وجود سیستم حزبی باعث می‌شود که سابقه‌متخبین مردم فقط در قبال عملکرد و عمر آنها دیده نشود بلکه در طول عمر یک حزب که ممکن است چند صد سال طول بکشد، دیده شود. در چنین شرایطی حزب آبروی طولانی مدت خود را خرج رای‌آوری افراد در طول عمر کوتاه

الگوی حکمرانی مبتنی بر شاخصه‌های نظریه نظام انقلابی (هادی تاجیک و دیگران) ۱۲۱

آنها نمی‌کند و لذا سیاست‌هایی که توسط احزاب و حتی با نیت رای آوری انجام می‌شود، بلندمدت تر و راهبردی تر خواهد بود.

اما در عمل حزب نیز در سیستم منفعت طلبی هضم شده و خود حزب نیز بعد از مدتی تبدیل به ابزاری برای قدرت و قدرت طلبی افراد و جریانات می‌شود. بطوریکه احزاب بعضاً دچار رقابتی کاذب و ضد مردمی می‌شوند. در نتیجه حزب در غرب تشکیل می‌شود برای اینکه افراد با هر وسیله‌ای به قدرت برسند. این دلیل و هدف را قبول نداریم، چون در این دیدگاه قدرت برای قدرت است. یکی از بدی‌های مهم سیستم حزبی و تحزب که باعث شده چندان اقبالی به این سیستم خودگردان در انقلاب اسلامی نشود، اینست که در سیستم تحزب که بعضاً چند صدسال در کشورهای غربی سابقه دارد، حزب بعد از مدتی در دنیا طلبی و منفعت خواهی استحاله می‌شود و عملاً کارکردی برای اصلاح جامعه نخواهد داشت.

در این راستا باید سیستمی برای اصالت بخشی بلندمدت به تصمیمات و عملکردهای سیاسی و مدیریتی منتخبین جامعه وجود داشته باشد و در عین حال این هویت دراز مدت سبب ایجاد یک دسته و گروه همگرا در جهت رسیدن به قدرت و قدرت طلبی نشود.

۲.۵.۶ اقتصاد مردمی در نظام انقلابی

در نظام انقلابی، اقتصاد باید مردمی باشد. همانطور که در این نظام باید سایر بخش‌ها همچون فرهنگ نیز مردمی باشد. باید برای عبور از وضعیت فعلی به سمت وضعیت مطلوب در چارچوب شکل‌گیری نظام انقلابی و در حقیقت نظام‌سازی انقلابی، به سمت مردمی‌سازی پیش برویم. لذا خصوصی‌سازی صحیح از این جهت درست است. البته خصوصی‌سازی غیر از اختصاصی‌سازی است. اما همین خصوصی‌سازی باید با نظارت و کنترل دقیق دولت انجام شود و در کشورهای غربی و نیز برخی کشورهای اروپای شرق و شرق آسیا نیز همین‌گونه رفتار می‌شود و عمل شده است. ولی برخی تجربیات کشور ما در حوزه خصوصی‌سازی به انحراف رفته است و متأسفانه خصوصی‌سازی منجر به اختصاصی‌سازی شد. همانطور که در مورد مدل مردمی‌سازی در فرهنگ و اقتصاد توضیح داده شد، در نظام انقلابی باید تمامی حوزه‌های قابل واگذاری به مردم برای اداره امور جاری است، با نظارت و کنترل حاکمیت واگذار شود. این مسئله در اقتصاد با اقداماتی همچون رفع موانع کسب و کار، مالیات ستانی هوشمند و مشوق تولید، توجه به بنگاه‌های

کوچک و اقداماتی از این دست تجربه شده است و همچنان راهبردها و تاکتیک‌های بیشتری می‌توان کشف کرد.

۷. نتیجه‌گیری

در این پژوهش در نهایت بر اساس الگوی شکل گرفته و پیشنهاد شده، مقدمات راه رسیدن به اهداف نظام انقلابی پیشنهاد می‌گردد. در این راستا و در ابتدای پژوهش شاخص‌های نظام انقلابی احصا شده و در حوزه‌های مختلف دسته‌بندی گردیده و بیان شده است. در میان این شاخص‌ها بسیاری از آنها تا حد مطلوبی بر آورده شده است، که میزان سنجش این مسئله در حیطه این پژوهش نبوده است. اما برخی چالش‌ها نیز برای تحقق تمامی اهداف مد نظر نظام انقلابی وجود دارد که در بخش دیگری از این پژوهش به آنها پرداخته شده است. مثلاً چالش عدم همراهی نخبگان و مدیران میانی از جمله چالش‌هایی است که از خلال مصاحبه‌ها و پژوهش صورت گرفته به دست آمده است. چالش عدم جمع بین سازوکار بروکراتیک و نیل به اهداف نظام انقلابی از دیگر چالش‌هایی است که برای آن پیشنهاداتی در خلال پژوهش ارائه شده است. چالش عدم جمع و تفکیک بین سرنگونی نظام حاکم بر کشور و یا اصلاحات جزئی و روشی از جمله دیگر چالش‌هایی است که در خلال بسیاری از تحولات سیاسی روز کشور نیز تبعات آن را مشاهده می‌کنیم. تبعاتی که باعث میشود حتی نخبگان جامعه نتوانند بین رفع مشکلات و معضلات روشی و موردی با اقدامات براندازانه تفکیک قائل شده و بعضاً موجب سقوط این نخبگان می‌شود. طبیعی است که این چالش که یکی از تبعات آن ریزش نخبگان و نیز گسستگی اجتماعی است نیز از جمله چالش‌های مهم تحقق نظام انقلابی است.

همانطور که در انتهای پژوهش نیز می‌بینید برای برخی چالش‌ها به‌صورت جزئی‌تر پیشنهاداتی ارائه شده است که می‌تواند مبنای پژوهش‌های بسیار دیگر قرار گیرد. مثلاً پیشنهادات راهبردی در حوزه سیاست خارجی و صدور انقلاب اسلامی که در بخش پایانی پژوهش مورد اشاره قرار گرفته است.

کتابنامه

- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (3rd Ed), Thousand Oaks, CA. San Jose State University, USA: Sage.
- Stern, P. (1994). Grounded theory methodology: Its uses and processes In Glaser, B. (Ed.) More grounded theory methodology. Sociology Press, . 116-126
- Wolcott, H. (1994). Transforming qualitative data: Description, analysis and Interpretation. London: Sage.
- اشتراوس، ا.، کوربین، ج.، و افشار، ت. (۱۳۹۲). مبانی پژوهش کیفی: فنون و مراحل تولید نظریه زمینهای. تهران: نشر نی.
- دانایی فرد، ح.، و مومنی، ن. (۱۳۸۷). تئوری رهبری اثربخش از دیدگاه امام علی (ع) استراتژی داده - بنیاد متنی. فصلنامه انقلاب اسلامی، سال چهارم، ش ۱۱۲.
- دانایی فرد، ح.، و همکاران. (۱۳۹۲). روششناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع؛ انتشارات صفار.
- (n.d.). Retrieved from [https:// analysisacademy.com/4424](https://analysisacademy.com/4424). مدرسه پژوهش کمی و کیفی، نظریه داده بنیاد.
- مقدم، ا.، کمالیان، ا.، و همکاران. (زمستان ۱۳۹۵). تبیین و طراحی الگوی مدیریت منابع انسانی کارآفرینانه: رویکرد داده بنیاد. نشریه علمی - پژوهشی بهبود مدیریت سال دهم، شماره ۴، ۱۳۳.